

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 6.

V Ljubljani 1. junija 1884.

Leto XIV.

Zvonovom.

Zvonovi s cerkve
Vrh strme gore
V dolinsko tihoto
Ljubó mi zvoné.

Zvonite lepó,
Zvonite glasno,
Da onkraj goróvja
Vas tudi čujó.

Tam rojstni mi kraj,
Tam bival sem kdaj,
Tam mati ljubeča
Živi mi še zdaj.

Prek širnih planjav
Do mirnih nižav
Znanite jej mojo
Prisrčno ljubáv.

V molitvi sreá
Hitim do Bogá,
Naj on jej veselja
Obílega dá.

Fr. Kret.

Vile.

(Priponedka.)

Bizu gozda, v katerem se denes rastejo goste bukve, stala je hišica, narejena prav priprosto iz lesá in s slamnato streho pokrita. V tej hišici je živelá mati z dvema otrokoma, katerima je bil oče vže pred dvema letoma umrl. Deček, Branko, bil je dvanajst, a njegova sestra Milica stoprav devet let stara. Obá sta bila pridna in ljubeznjiva otroka;

mati ju je neizmerno ljubila. Malo ne vsak dan sta hodila v les nabirat suhljádi.

Bilo je necega lepega po póludne. Solnee je vroče pripekalo in dan je bil tako lep, da bi ga ne bil mogel lepšega izprošiti od Bogá. Milica je šla v gozd, da bi si poiskala hladne sence. Počasi je stopala tjá po hladnem lesovji proti viru, okolo katerega so rasle vitke jelše. Naproti jej prileti lep, bel golobček. Okolo glave jej začne frčati, a ona se niti ne zmeni zanj. Šla je dalje proti žuborečemu virčku, gledajoč v tla. Tu in tam si je utrgala po kako evetico. Nekaj stopinj pred virom postoji ter pogleda préd-se.

Osupela je.

Okolo vira so stale prekrasne devičice, držeč druga drugo za roki. Bile so to gozdne Vile. Oblečene so bile v tenke haljine in dolgi lasje so jim padali preko ram daleč doli po hrbtu. Plavale so nad zemljó v zraku ter se vrtele okolo vira pevajoč s tenkim glasom najmilejše pesence. Igrale so ples, ki se imenuje „kólo.“

Kakó je vse to gledala Milica! Saj takó lepih deklic še nikoli videla ni, in še nikoli ni slišala takó milega petja.

Nekaj korakov je pristopila k viru. Zdajci je zašumelo listje pod njenima nogama. Vile se ozró ter ugledajo Milico. Ustrašile so se dekleta. Najlepša izmed njih skoči k njej ter jej jezno reče:

„Zakaj nas motiš, dekletce, pri naši zabavi? Ali ne veš, da je to zelo opasno (nevarno) za tebe?“

Milica ni slišala njenih svarčéih besed, nego še z večjim veseljem je poslušala nje mili glas ter jej zrla v njeno prekrasno lice.

„Kakó ste vender lepo!“ vzkliknila je Milica.

„Nas ne sme gledati človeško okó!“ dejala je Vila z osórnim glasom, prijela deklico za roko ter jo peljala k viru. Pokropila jo je z vodo, rekoč: „Odslej mi bodi jelša, vitka jelša!“

Čudno se je zdelo deklicí v tem hipu. Njeno telo se je raztegovalo k višku in roki ste se jej razprostirali. Nogi ste se jej vrinili v zemljo. Rada bi bila pohitéla iz gozda domóv, ali niti stopinje ni mogla narediti. Zdaj je sirota spoznala, da je pretvorjena v jelšo. Strepetala je od gróze in strahú.

V tem sta bila mati in Branko v velicem strahu zaradi nje. Vso hišo sta preiskala, klicala jo, ali nikjer je ni bilo.

„Morda je v gozdu!“ reče Branko ter se napoti z materjo iskat jo. Milica ju je slišala, in tudi videla, kakó sta se jej približevala.

„Ondú, mati, ondú pri ónem viru je večkrat posedavala,“ in k viru sta hitela mati in sin.

„Milica, Milica! srcó moje!“ klicala je mati v velikej britkosti, da se je razlegalo daleč tjá po gozdu; ptički so vzleteli iz svojih gnezd, kakor bi hoteli vprašati ubogo mater, kaj se je zgodilo z njeno hčerko Milico.

„Milica, Milica!“ klicala je uboga mati in debele solzé so jej tekle po bledem lici. In vse to je videla in slišala Milica. Rada bi skočila k materi ter jo objela; rada bi glasno vzkliknila in rekla: „Matí zlata, tukaj sem! Ali me ne poznate več?“ Ali ko je odprla usta, da bi se materi oglasila, slišal se je samó tíhoten šepét, kakor da bi zašumelo listje. Hotela je roki

razprostreti k materi, a samó veje so se zgibale. Neizrečeno britkost je občutila Milica, vidóč, da se mati in Branko vračata domóv.

Zdaj je ostala zopet sama v gozdu. Tudi Vil ni bilo videti več.

Mračiti se je vže začelo. Strah je bilo deklice v temnem gozdu. Kakó so trepetale njene veje, in solzé so jej stopile iz oči ter lile po deblu.

Po gozdu je zapihal vetrič. Okolo Milice je pihljal takó nežno.

„Denes si prišla sém, denes!“ šepetal jej je. „Jaz vem, da te včeraj še ni bilo tukaj. A ne žaluj; jaz vem, da ne bodeš dolgo ostala tukaj.“ Takó je govoril veter ter božal deklici nežno lice.

Pod njo je žuborel virček: „Jaz vem, kakó si prišla sém. Kaj ne, Vile so hudobne? Ne boj se, né! Necega dne te jaz poljubim, in prosta bodeš svoje nesreče.“

Nad njo so blestéle svitile zvezdice; na njo so zrla. „S teboj se bomo razgovarjale po noči. Kmalu bodeš zapustila šumeči gozd.“

Takó je Milico vse tolažilo po noči in jej lajšalo sréc, dokler ni zatisnila oči v sladko spanje. O kako lepe sanje je imela! Bila je domá pri materi in pri bratei. Kakó sta se veselila njenega prihoda!“

Zjutraj so jo vzbudili solnéni žarki. Od velike žalosti je njeno sréc plakalo, videč, da je še vedno v gozdu. Sanjala je o domu, materi in brateu. Po dnevi so prileteli ptički na njene veje. Kósi, liščeki in drugi ptički so jej žgoleli sladke pesence ter jej pripovedovali lepe pripovedke o tujih gorkih krajih. Večkrat je priletel k njej lep, kakor sneg bel golobček.

„Nikár se ne boj, Milica,“ zašepetal jej je tiho in takój odletel.

Kadar je zlato solnce zatónilo za gorami, vselej so se jej prikazale Vile. O kakó so bile lepe! Da-si jo so začarale, vender jih ni mogla sovražiti. Vzdignile so se k višku ter zrle k zahajajočemu solncu. K njemu so stegovale svoje bele roke, kakor bi ga hotele pridržati. In pele so takó milo, takó sladko, da jih je Milica vsa očarana poslušala ter pozabila na svojo žalost. Pele so:

O solnéce zlató,
Kaj jemlješ vže slovó!
Pri nas ostani še,
Ne hodi za goré.

Ko skriješ se nam ti,
Povsod se nam zmrači,
In pride noč temná,
Otide rádot vsá.

O malo še postój,
Mi bomo ti nocój
Zapele pésenco,
Oj pesenco sladkó!

Takó so prosile Vile zlato solnéce, ali zamán. Ni jih slušalo, nego utonilo je za sinjimi gorami. Milica si je mislila: ako bi bila jaz zlato solnce, ne bila bi še utonila, nego poslušala bi raje to rajsko petje Vil.

In vse to se je ponavljalo dan za dnevom in Milica se vsega tega ni naveličala. Bil je se je pratek čas. Skoraj bi bila vže pozabila matere in brateu.

Takó je preteklo več mesecev. Prišla je hladna jesén. Listje je rumenávalo, ptice so se zbirale in odpotavale na topli jug. Hladni jesenski vetrovi so prepihavali po tihem gozdu igrajóč se z ovenélim listjem. Britko je bilo Milici pri srci. — Necega dne premišljuje svojo osodo. Zdajci je zašumelo listje; nekdo se je približeval, Milica pogleda, in vidi — svojo mater.

Kakó se je izpremenila uboga žena v tem kratkem času! Lice jej je upalo in obledélo, lasjé so jej osivéli. Prišla je k viru; zrla vanj in plakala.

„Ni je več, ni!“ vzdihnila je mati in povzdignila oči k nebesom. „Modri vladár, ki stoluješ v nebesih, povéj mi, kaj se je zgodilo z mojim otrokom?“

Pokleknila je ter se naslonila ob vitko jelšo, ne vedoč, da je to nje lastna hči. Kdo popiše občutke uboge Milice! Srce se jej je krčilo od žalosti, videč, plakajočo mater, a pomagati jej ni mogla.

Nekoliko trenutkov je klečala mati.

„Ni je več, ni! moje Milice ni več!“ vzdihnila je zopet in odšla.

Tudi Branko se je jokal po sestrici. — Nekaj dni pozneje, ko je bila mati v gozdu, šel je tudi on tja. Počasi je korakal po gozdu. Zdajci nekaj sfrči nad njim. Ožré se k višku in vidi, kakó podi jastreb belega goloba. Dečku se je golob zelo smilil.

„Vzléti k meni, golobček moj ljubi!“ zakliče mu deček iz vsega grla, in res mu golobček takó vzletí na roko. Branko ga hitro skrije pod suknjo. Jastreb videč, da mu je golobček všel, leti dalje. Deček pritisne lepega golobčeka k sebi in ga rahlo gladi z rokó.

Golobček mu reče :

„Otel si mi življenje, hvaležen ti hočem biti. Jaz znam za tvojo sestrico.“

Osupel ga pogleda deček.

„Saj veš za hladni virček v tem gozdu in ondu je začarana tvoja sestra. Poslušaj me, povedati ti hočem, kako jo rešiš. Ravno zdaj je najpripravnejši čas za to, ker solnce zahaja. Vil se nama zdaj ni bati, ker so v zraku in se poslavljajo od zahajajočega solnea. Zatorej hitiva k virčku. Jaz vzletim na jelšo, ki stoji poleg vira, a ti pojdi k viru in pokrópi jelšo, na katerej bodem sedel ter reci na glas: „Vitka jelša, vitka jelša, bodi mi zopet Milica!“ Ne zabi teh besed. Nad seboj bodeš slišal petje, a Bog ne daj, da bi pogledal k višku ter poslušal!“ Takó mu je rekel golobček.

Hitéla sta k viru. Golobček vzletí na vitko jelšo, stoječo poleg vira. Jedva prihití deček k vodi, vže sliši nad seboj petje, kakeršnega še nikoli ni slišal. Vže je hotel pogledati k višku, ali spómnel se je besed golobčkovih. Hitro pokrópi jelšo, rekoč: „Vitka jelša, vitka jelša, bodi mi zopet Milica!“

In glej! v tem trenutku se je začela jelša gibati in postajati manjša in manjša. Njena skorja se je izpremenila v obleko, dve veliki veji v človeški roki a manjše vejice v lepe lasé. In v nekoliko trenutkih je stala pred Brankom njegova sestra Milica. Zdajci priletí golobček ter pravi: „Bodita tiho, ter bežita, bežita, da še o pravem času prideta iz gozda. In bežala sta držé se za roki. Skoraj brez vse sape sta prihitela domóv. Branko veselo zavpije: „Mati! Milica je prišla domóv.“

Mati je bila ravno v hiši. O kakó so jej te besede pretresle srce; ali Milica je bila vže v njenem naročji.

To vam je bilo veselje brez konca in kraja. Milica je morala vse na drobno povedati, kakó se jej je godilo v gozdu.

Mesec dni so še ostali v tej hišici, potem so jo prodali in se preselili daleč od rečenega gozda. Dobro se jim je godilo. Mati je učakala še mnogo let v sreči in veselji. A Milica še zdaj rada pripoveduje otrokom, kako se jej je godilo v gozdu pri Vilah.

Miljenko Devojan.